

S İ R K Ü L E R

Sayı : 2019 – 171

İstanbul, 09.10.2019

KONU:

Yurtdışında Yerleşik Tüzel Kişilerin Türkiye'deki Şubeleri İle İrtibat Bürolarının VERBİS Kayıt Yükümlülüğü Hakkında Karar.

ÖZET BİLGİ:

Kuruma iletilen bir görüş talebi neticesinde verilen kararda, yurtdışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye'de işlemekte oldukları kişisel veriler nedeniyle; bu kişilerin, bu kişilerin şubelerinin ve bu kişilerin Türkiye'deki irtibat bürolarının 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununda ("KVKK") göre veri sorumlusu sıfatına haiz olup olmayacakları ve veri sorumluları siciline kayıt yükümlülüğüne tabiiyetleri hakkında görüş belirtilmiştir.

Sayın Mükellefimiz,

Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/07/2019 Tarihli ve 2019/225 Sayılı Karar ("Karar") Özeti

Kuruma iletilen bir görüş talebi neticesinde verilen kararda, yurtdışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye'de işlemekte oldukları kişisel veriler nedeniyle; bu kişilerin, bu kişilerin şubelerinin ve bu kişilerin Türkiye'deki irtibat bürolarının 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununda ("KVKK") göre veri sorumlusu sıfatına haiz olup olmayacakları ve veri sorumluları siciline kayıt yükümlülüğüne tabiiyetleri hakkında görüş belirtilmiştir.

1. Yurtdışında yerleşik tüzel kişiler açısından;

KVKK kapsamında veri sorumlusu, "kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi" olarak tanımlanmıştır. Sayılanlar gerçek kişiler olabileceği gibi kamu kurumları, şirketler, dernekler veya vakıflar gibi tüzel kişiler de olabilecektir.

Bu kapsamda bir kişisel veri işleme etkinliğinde veri sorumlusunun tespiti için tanımda yer alanlar dışında, kişisel verilerin elde edilip edilmediği ve bunun yasal dayanağı, hangi kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği ve kişisel veri elde etme yöntemleri, işlenecek kişisel veri türleri, kimlerin kişisel verilerinin işleneceği, ilgili kişinin erişimi ve diğer hakların kullanılıp kullanılmadığı, kişisel verilerin paylaşılıp paylaşılmayacağı, paylaşılacaksa kimlerle paylaşılacağı ve kişisel verilerin ne kadar süre muhafaza edileceği gibi hususlarda kimin karar verdiği dikkate alınabilecektir.

Bunlara ek olarak, merkez şirketten bağımsız olarak tabi olunan hukuki yükümlülükler, merkezden bağımsız olarak doğrudan kişisel verileri işlenen kişilere uygulanan kendi hüküm ve şartlarının mevcudiyeti gibi unsurlar da veri sorumlusunu belirlemek bakımından önem arz etmektedir.

Yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösteren ticari işletmeler, Türkiye'deki iş ilişkilerini yürütmek açısından şube açmak ya da irtibat bürosu kurmak seçeneklerine sahiptir. Bu seçim yapılırken, işletmenin faaliyet çerçevesinin belirlenmesi önemlidir. Sıklıkla karşılaşılan uygulama, şirketin faaliyet kapsamının artması halinde şube kurulması ile işlerin merkezden değil mahalli olarak yönetilmesidir.

-1-

Sirküler içeriği hakkında ek bilgi gerektiğinde; Birsen Uçar (birsenucar@globaldenetim.com.tr) veya Vahap BALKAYA (avbalkaya@globaldenetim.com.tr) ile temasa geçmenizi rica ederiz.

2. Yurtdışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye'deki şubeleri açısından;

Kararda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu^[i], 5174 Sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu^[ii], 5411 sayılı Bankacılık Kanunu^[iii], Ticaret Sicili Yönetmeliği^[iv] kapsamında "şube" tanımlamaları yapılmıştır. İlgili mevzuatta yer alan değerlendirmeler sonucunda özetle, merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye'deki şubelerinin, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil olunacağı belirtilmiştir. Bu usul, şubelerin buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunmalarıdır. Bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye'de bulunan tam yetkili bir ticari mümessil atanır. Ticari işletmenin birden çok şubesi varsa, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil olunur.

İncelenen kanun maddeleri uyarınca ayrıca, bir yerin şube sayılabilmesi için merkeze bağımlı olma, dış ilişkilerde bağımsızlık, yer ve yönetim ayrılığı gibi kriterler araştırılması gerektiği kararda belirtilmiştir. Merkeze bağımlı olmak kavramı, şube ile merkezin aynı gerçek veya tüzel kişiye ait olmasını ifade eder. Bu şekilde şubenin işletme politikası merkezden ayrı olamayacağı gibi, şubenin kar ve zararı, elde edilen haklar ile üstlenilen borçları da merkeze ait olacaktır. Bir diğer kavram olan dış ilişkide bağımsızlık ise Kararda şubenin merkezin yaptığı işlemler türünden işlemleri üçüncü kişilerle kendi başına yapma yetkisine sahip olması olarak açıklanmaktadır. Şube ile amaçlanan, ticari işletmenin genişleyen faaliyet çerçevesinin yönetiminin mahalli olarak daha kolay biçimde yürütülmesi olduğundan, kural olarak merkez ile şube arasında yer ayrılığı olmalıdır; fakat bu hususun çok dar ve kesin biçimde yorumlanmaması gerektiği ayrıca belirtilmiştir. Yönetim ayrılığı ise, şubenin kendi başına ticari işlem yapmaya yetkili olduğundan merkezden ayrı bir yönetime sahip olması gerekliliğini ifade etmektedir.

Öte yandan Kurul, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün ("GDPR") 3 üncü maddesi kapsamında da bir değerlendirme yaparak "veri sorumlusu" kavramının KVKK ile paralel bir şekilde düzenlendiğini Kararda belirtmiştir. Bu çerçevede veri sorumlusu, kişisel verileri elinde bulundurması dolayısıyla bu sıfatı kazanmakta, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirlemekle veri sorumlusu haline gelmektedir.

Bu açıdan değerlendirildiğinde, her ne kadar Sicile kayıt yükümlülüğü için KVKK kapsamında veri sorumlusu sıfatına haiz olması yani tüzel ya da gerçek kişi olması kriterini de taşıması gerekmekte ise de, yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye'deki şubelerinin ayrı bir tüzel kişilikleri bulunmasa da TTK 40 ıncı maddesine göre şubelerin yerli ticari işletmeler gibi tescil oldukları ve GDPR'ın 4 üncü maddesindeki veri sorumlusu olma kriterleri arasında "tüzel kişi" olmanın şart olarak öngörülmediği göz önünde bulundurulduğunda, kişisel veri işleme süreçleri bakımından merkezden bağımsız bir şekilde Türkiye'de veri sorumlusu kriterlerine uygun olarak hareket eden bu şubelerin veri sorumlusu sayılacağı değerlendirilmektedir.

3. Yurtdışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye'deki irtibat büroları açısından;

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanununda yabancı yatırımlar ile ilgili düzenlemeler bulunmakta olup bu doğrultuda, doğrudan yabancı yatırıma ilişkin esaslar arasında, yatırım planlanan ülkeye irtibat bürosu kurma da yer almaktadır.

4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımcılar Kanunu Uygulama Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında "Bakanlık, yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlere, Türkiye'de ticari faaliyette

bulunmamak kaydıyla irtibat bürosu açma izni vermeye ve bu izinlerin süresini uzatmaya yetkilidir." düzenlemesine yer verilmiştir.

Sonuç olarak; yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde yapılan değerlendirme sonucunda;

- Türkiye’de doğrudan veya şubeleri aracılığıyla kişisel veri işleme faaliyetinde bulunan yurt dışında yerleşik veri sorumlularının Sicile kayıt olmalarının gerektiğine,
  - Yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye’deki şubelerinin, kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirlemesi ve veri kayıt sisteminin kurulması ile yönetilmesinden sorumlu olması halinde yurt dışında yerleşik tüzel kişiden ayrı olarak Türkiye’de yerleşik veri sorumlusu olarak değerlendirileceğine, bu durumda olan yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye’deki şubeleri için yıllık çalışan sayısı ve yıllık mali bilanço toplamı kriterleri açısından yapılacak değerlendirme sonucunda Sicile kayıt yükümlülüğü bulunup bulunmadığına karar verileceğine, bu durumda olmayan yurt dışında yerleşik tüzel kişilerin Türkiye’deki şubelerinin ise Sicile kayıt yükümlülüğünün bulunmadığına,
  - Türkiye’de irtibat bürosu açılabilmesi için şirket tüzel kişiliklerinin yabancı ülke kanunlarına göre kurulması ve kurulan irtibat bürolarının Türkiye’de ticari faaliyette bulunmaması gerektiği, irtibat bürolarının ticari faaliyet dışında haberleşme, fizibilite araştırması yapma, sosyal ve kültürel alanlarda bazı çalışmaları yürütme, şirketler arasında birleşme ve devirler için ön hazırlık yapma, tanıtım ve reklam, ülkedeki iş olanaklarının yakından takip etme ve bu konular hakkında merkez firmaya bilgi verme amacı doğrultusunda açılan bürolar olması ve şube özelliği bulunmadığı hususu dikkate alındığında söz konusu irtibat bürolarının Sicile kayıt olma yükümlülüğünün bulunmadığına,
- karar verilmiştir.

[i] TTK madde 40/3-4: “Merkezi Türkiye’de bulunan ticari işletmelerin şubeleri de buldukları yerin ticaret siciline tescil ve ilan olunur. Ticaret unvanına ve imza örneklerine ilişkin birinci ve ikinci fıkra hükümleri bu işletmelere de uygulanır. Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça merkezin bağlı olduğu sicile geçirilen kayıtlar şubenin bağlı bulunduğu sicile de tescil olunur. Ancak, bu hususta şubenin bulunduğu yer sicil müdürlüğünün ayrı bir inceleme zorunluluğu yoktur.

Merkezleri Türkiye dışında bulunan ticari işletmelerin Türkiye’deki şubeleri, kendi ülkelerinin kanunlarının ticaret unvanına ilişkin hükümleri saklı kalmak şartıyla, yerli ticari işletmeler gibi tescil olunur. Bu şubeler için yerleşim yeri Türkiye’de bulunan tam yetkili bir ticari mümessil atanır. Ticari işletmenin birden çok şubesi varsa, ilk şubenin tescilinden sonra açılacak şubeler yerli ticari işletmelerin şubeleri gibi tescil olunur.”

[ii] 5174 sayılı Kanun madde 9/2: “Bir merkeze bağlı olduğu halde, ister merkezin bulunduğu odanın, ister başka odanın çalışma alanı içinde olan müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan ve/veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi bulunmadığı halde kendi başına sınaî faaliyet ve ticarî muamele yapan yerler ve satış mağazaları bu Kanunun uygulanması bakımından şube sayılır.”

[iii] 5411 sayılı Kanunun üçüncü maddesinde şube, "elektronik işlem cihazlarından ibaret birimleri hariç olmak üzere, bankaların bağımlı bir parçasını oluşturan ve bu kuruluşların faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını kendi başına yapan, sabit ya da seyyar bürolar gibi her türlü iş yeri" olarak tanımlanmıştır.

[iv] Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 118 inci maddesinin 1 inci fıkrasında şube, "bir ticari işletmeye bağlı olup ister merkezinin bulunduğu sicil çevresi içerisinde isterse başka bir sicil çevresinde olsun, bağımsız sermayesi veya muhasebesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kendi başına sınıai veya ticari faaliyetin yürütüldüğü yerler ve satış mağazaları" olarak tanımlanmıştır.

Saygılarımızla,

MEGA GLOBAL GRUP

- Uluslararası Bağımsız Denetim
- Yeminli Mali Müşavirlik
- Mali Müşavirlik